YÃɢƆGƆRINƆ

Isarailanɔ pã̀kpana Dikirii 1:1-3:6
Yãgɔ̃gɔ̃ri káakunɔ 3:7-3:31
Debora 4:1-4:24
Gidiɔn 6:1-8:35
Samusi 13:1-16:31

Isarailanɔ zì̃kana kũ Kanaa buri kũ ò gɔ̃̀nɔ

1 Yɔsua ga gbɛra Isarailanɔ Dikiri gbɛ̀ka ò pì: Dínɔ
mɛ́ oni gɛ́ zì̃ káwɛrɛ kũ Kanaanɔ káakuu? 2 Akũ
Dikiri pì: Yudanɔ mɛ́ oni gɛ́. À ma! Ma bùsuu pìi
nàńnɛ ń ɔĩmɛ. 3 Akũ Yudanɔ pì ń danɛ Simɛɔnɔnɛ: À
mɔ́ à gɛ́ zɛwɛrɛ gu kũ Luda kpàwá túbi ũ gũn, ò zì̃
ká kũ Kanaanɔ gbasa ò gɛ́ zɛárɛ gu kũ à kpàáwan.
Akũ Simɛɔnɔ gɛ̀ɛ kũńwo. 4 Kũ Yudanɔ gɛ̀ɛ lɛ, Dikiri
Kanaanɔ kũ Pɛrizinɔ nàńnɛ ń ɔĩ, akũ ò ń dɛdɛ zaa
Bɛzɛki dúbu kuri. 5 Gwen ò Adonibɛzɛki lèn ò zì̃i kà
kãao, akũ ò Kanaanɔ kũ Pɛrizi pìnɔ dɛ̀dɛ. 6 Kũ kína
pì tɛn bàa lɛ́, akũ ò pɛ̀a. Ò a kù̃, akũ ò a ɔnɛmidanɔ
kũ a gbánɛmidanɔ zɔ̃̀zɔ̃. 7 Akũ Adonibɛzɛki pì:
Ma kína gbɛ̃nɔn baaakɔ̃ akurinɔ ɔnɛmidanɔ kũ ń
gbánɛmidanɔ zɔ̃̀zɔ̃, akũ ò pɔ́ble kũ à lɛ̀tɛ ma teburu
gɛ̃i kɔ̃nɔ wɛ̀. Lákũ ma kɛ̀ gbɛ̃ pìnɔnɛ nà, a fĩnan Luda
bòmɛnɛ. Akũ ò gɛ̀ɛ kãao Yurusalɛmu, gwen à gàn.

8 Kũ Yudanɔ lɛ̀tɛ Yurusalɛmua, ò sì, akũ ò a gbɛ̃nɔ
dɛ̀dɛ kũ fɛ̃nɛdao ò tɛ́ sɔ̃̀a. 9 Abire gbɛra Yudanɔ gɛ̀ɛ
ò zì̃ ká kũ Kanaa kũ ò kú gusĩsĩdennɔ kũ Nɛgɛvio kũ
gusarao. 10 Ò gɛ̀ɛ ò lɛ̀tɛ Kanaa kũ ò kú Ɛblɔnunɔa.

Ɛblɔnu tɔ́n Kiriataba yã. Gwen ò zɛ̃̀i blèn Sesai kũ
Aimao kũ Talamaiooa.
11 Bona gwe ò gɛ̀ɛ lɛ́tɛ Dɛbidenɔa. Dɛbi tɔ́n
Kiriasɛfa yã. 12 Akũ Kalɛbu pì: Gbɛ̃ kũ à lɛ̀tɛ
Kiriasɛfa pìia à sìn, mani ma nɛ́nɔgbɛ̃ Akasa kpáa
nɔ ũ. 13 Kalɛbu dakũna Kenazi nɛ́ Ɔtɔniɛli mɛ́ à sì,
akũ Kalɛbu a nɛ́nɔgbɛ̃ pìi kpàa. 14 Kũ à a sɛ̀, akũ à
nàkaraa à gɛ́ zĩtɛ wɛ́ kɛ a dea. Kũ nɔgbɛ̃ pìi kìpa a
zaakia, akũ Kalɛbu a là à pì: Bɔ́n ń yeii? 15 Akũ à
wèa à pì: Ǹ gbɛ̃kɛ kɛmɛnɛ. Zaakũ gu kũ n ma gba
kú Nɛgɛvi gbárannan, ǹ ma gba a ísɛ̃bokide dɔ. Akũ
Kalɛbu a gbà gu kũ a ísɛ̃boki kú sɛ̃̀sĩi musu kũ gu kũ
a ísɛ̃boki kú guvutɛ gũnwo.
16 Musa anzure buri kũ òdi pi Keninɔ bò wɛ̃tɛ
dominaliden kũ Yudanɔ, ò gɛ̀ɛ ò vùtɛ kũńwo ń
bùsun Aradi sarɛ Nɛgɛvi gbárannan. 17 Akũ Yudanɔ
kũ ń danɛ Simɛɔnɔ gɛ̀ɛ ò lɛ̀tɛ Kanaa kũ ò kú Zɛfanɔa.
Ò wɛ̃tɛ pìi kàkatɛ mámmam, akũ ò tɔ́ kpànɛ Ɔɔma.
18 Yudanɔ Gaza kũ Asakɛlɔnio kũ Ɛkɛrɔnuo kũ ń
gunɔ sì. 19 Dikiri kú kũńwo, akũ ò ń gukpide sì,
ama odi fɔ̃ ò pɛ̀ gusaradenɔaro, kũ gbɛ̃ pìnɔn sɔ̃go
mɔ̀pɔnɔ vĩ yãi. 20 Ò Ɛblɔnu kpà Kalɛbua lákũ Musa
a lɛ́ sɛ̀ nà, akũ à pɛ̀ Anaki buri gbɛ̃nɔn aakɔ̃nɔa
gwe. 21 Biliaminunɔ sɔ̃ odi pɛ́ Yebusi kũ ò kú
Yurusalɛmunɔaro, akũ Yebusinɔn kú kũńwo Yu-
rusalɛmu ari kũ a gbãrao.
22 Yusufunɔ sɔ̃ ò lɛ̀tɛ Bɛtɛlia akũsɔ̃ Dikiri kú
kũńwo. 23 Bɛtɛli tɔ́n Luzu yã. Kũ ò gbɛ̃nɔ zɛ̀ Bɛtɛli
asiri gwa, 24 gu'asirigwarii pìnɔ gɔ̃gbɛ̃ ke è àtɛn bo
wɛ̃tɛ pìn, akũ ò pìnɛ: Ǹ owɛrɛ deran óni kɛ nà ò gɛ̃
wɛ̃tɛ gũn óni gbɛ̃kɛ kɛnnɛ. 25 Kũ à zɛ́ mɔ̀ńnɛ, akũ ò
wɛ̃tɛpidenɔ dɛ̀dɛ kũ fɛ̃nɛdao, akũ ò gɔ̃gbɛ̃ pìi tò kũ a

danɛnɔ ń pínki. 26 Gɔ̃gbɛ̃ pìi gɛ̀ɛ Iti bùsun à wɛ̃tɛ kàtɛ
gwe, akũ à tɔ́ kpànɛ Luzu. Tɔ́ bire mɛ́ à gɔ̃̀nɛ ari kũ
a gbãrao.

27 Manasenɔ dí pɛ́ Kanaa kũ ò kú Bɛtɛsã kũ
Tanakio kũ Dɔruo kũ Ibleamuo kũ Mɛgidoo kũ ń
lakutunɔaro, zaakũ ò gì ò kpɛ́ vutɛ bùsuu pìmmɛ.
28 Kũ Isarailanɔ gbãna lè, akũ ò Kanaanɔ dà zɔ̀zĩn,
odi pɛ́ḿma ń pínkiro. 29 Lɛmɛ se Ɛflaimunɔ dí pɛ́
Kanaa kũ ò kú Gɛzanɔaro, akũ ò kú gwe lɛɛlɛ.
30 Lɛmɛ dɔ Zɛbuluninɔ dí pɛ́ Kanaa kũ ò kú Ki-
tironu kũ Naloluonɔaro, akũ ò ń dá zɔ̀zĩn. 31 Lɛmɛ
dɔ Asanɔ dí pɛ́ gbɛ̃ kũ ò kú Ako kũ Sidɔ̃o kũ Al-
abuo kũ Akazibuo kũ Ɛlɛbao kũ Afɛkio kũ Re-
obuooaro, 32 akũ ò vùtɛ lɛɛlɛ kũ Kanaanɔ bùsude
pìnɔo. 33 Lɛmɛ dɔ Nafatalinɔ dí pɛ́ Bɛsɛmɛsidenɔ kũ
Bɛtanadenɔaro, akũ ò vùtɛ lɛɛlɛ kũ Kanaanɔ bùsude
pìnɔ ò ń dá zɔ̀zĩn. 34 Amɔrinɔ Dãnɔ yì̀pa ò ń kpá
gukpiden, odi weńnɛ ò su vutɛ gusaranlo. 35 Amɔri
pìnɔ gì ò kpɛ́ vutɛ Ɛrɛsi kpia kũ Ayalɔnio kũ Sal-
abimuo. Kũ Yusufunɔ gbãna kàra, akũ ò ń dá zɔ̀zĩn.
36 Amɔrinɔ bùsu lɛ́zɛki nàa zaa Fí Gbɛ̀kpakotozɛn
ari à gɛ̀ɛ pɛ́ Selaa ari à gɛ̀ɛo arɛ kpa.

2

Dikiri Malaika bo à suna Isarailanɔa zaa Bokimu

1 Dikiri Malaikaa bò Giligala à gɛ̀ɛ Bokimu à pì:
Ma á bɔ́tɛ Misila, ma gɛ̃ kãáo bùsu kũ ma la dà á
dizinɔnɛ dí gũn. Ma pì mani ma bàka kunna kãáo
yã gboro zikiro. 2 Ma òárɛ á yã sún kakara kũ bùsu
dí denɔoro. Ma òárɛ à ń sa'okinɔ gboro, akũ ádi
ma yã maro. À kɛ̀ dera a kɛ̀ lɛɛ? 3 Tɔ̀! Matɛn oárɛ,

mani péḿmaárɛ doro. Onigɔ̃ deárɛ lɛ̀ ũ á gbɛ̃̀ntɛrɛɛa
akũsɔ̃ ń tãnanɔ nigɔ̃ deárɛ tankutɛ ũ. 4 Kũ Dikiri
Malaika yã pìi ò Isarailanɔnɛ, ò ɔ́ɔ dɔ̀ gbãnagbãna.
5 Akũ ò tɔ́ kpà gu pìinɛ Bokimu, akũ ò sa ò Dikiria
gwe.

Isarailanɔ kpɛlina Ludanɛ

6 Yɔsua gbɛ̃nɔ gbarɛna gbɛra baadi gɛ̀ɛ à gu kũ ò
kpàa túbi ũ kũ̀. 7 Ò dò Dikirii Yɔsua gɔrɔa pínki kũ
gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ kũ ò kun a gbɛranɔ gɔrɔo dɔ. Gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ɔ pìnɔ
wɛ́ sì yã zɔ̃kɔ̃ kũ Dikiri kɛ̀ Isarailanɔnɛlɛ pínki. 8 Kũ
Dikiri zɔ̀bleri Nuni nɛ́ Yɔsua kɛ̀ wɛ̃̀ basɔɔro akuri,
akũ à gà. 9 Ò a vĩ̀ gu kũ à de a túbi ũ gũn zaa Timina
Ɛrɛsi, Ɛflaimunɔ gukpiden, Gaasi kpi gugbãnduru
kpa.
10 Kũ Yɔsua gɔrɔ gbɛ̃nɔ gàga ń pínki, nɛ́ kũ ò fùtɛ ń
gbɛranɔ Dikiri dɔ̃ro, akũsɔ̃ ò yã kũ à kɛ̀ ń dizinɔnɛ
dɔ̃ro. 11 Akũ ò yã kũ à vãni Dikirinɛɛ kɛ̀ ò dò
tãnanɔi. 12 Ò pã kpà Dikiri ń dizinɔ Luda kũ à
ń bɔ́tɛ Misilai, ò tɛ̀ buri kũ ò likańyĩnɔ tãnanɔi ò
donyĩ kɛ̀ńnɛ, akũ ò Dikiri pɔ fɛ̃̀. 13 Ò pã kpài ò dò
Baalii kũ Asatorɛo. 14 Akũ Dikiri pɔ fɛ̃̀ńyĩ à ń ná ń
wɛ́tãmmarinɔnɛ ń ɔĩ ò ń wára. À ń kpá ń ibɛrɛ kũ
ò likańyĩnɔa, akũ odi fɔ̃ ò gì kũ ń zĩdao ń ibɛrɛɛ pìnɔ
ɔĩro. 15 Gɔrɔ kũ ò gɛ̀ɛ zĩ̀ ká pínki, Dikiri dì bo ń kpɛ
de yã sún bo kũńwo nnaro yãi, lákũ à dàńnɛ ń sãn
nà, akũ ò gɔ̃̀ wɛ́tãmma zɔ̃kɔ̃ɔ gũn.
16 Akũ Dikiri yãgɔ̃gɔ̃rinɔ bòbo ń tɛ́ de ò ń sí ń
wɛ́tãmmarinɔa. 17 Ama òdi ń yãgɔ̃gɔ̃rii pìnɔ yã
maro, ò pãpã kɛ̀ ò donyĩ kɛ̀ tãnanɔnɛ. Ò kɛ̃̀ zɛ́ kũ
ń dizinɔ sɛ̀ɛa likalika, òdigɔ̃ yã kũ Dikiri dìtɛńnɛnɔ
kũna lán ń dizi pìnɔ bàro. 18 Tó Dikiri yãgɔ̃gɔ̃rii bò ń

tɛ́, àdigɔ̃ kú kũ yãgɔ̃gɔ̃rii pìio, akũ àdigɔ̃ ń sí ń ibɛrɛnɔ
ɔĩ ari yãgɔ̃gɔ̃rii pìi wɛ̃̀ndi lɛ́n, zaakũ tó ò ǹ dà gbɛ̃
kũ òtɛn ɔ tɔ̃ḿma òtɛn wari dɔḿmanɔ yãi, Dikiri dì ń
wɛ̃nda gwamɛ. 19 Tó yãgɔ̃gɔ̃rii gà sɔ̃, òdi ɛra ò yaka
de ń denɔla. Òdi do tãnanɔi, òdi ń gbagba, òdi donyĩ
kɛńnɛ. Òdi ń yãvãnikɛnaa pìnɔ kũ ń sãgbãnao tóro.
20 Akũ Dikiri pɔ fɛ̃̀ńyĩ à pì: Zaakũ buri dí ma
bàka kunna kũ ń dizinɔ yã gbòro odi ma yã maro,
21 mani pɛ́ńnɛ buri kũ Yɔsua gà à ń tó ń bùsunnɔ kea
doro. 22 Mani ń suu kɛ Isarailanɔa de mà ń yɔ̃ mà
gwa, tó oni ma zɛ́ sɛ́ ògɔ̃ ma yã kũna lákũ ń dizinɔ
kũ̀ nà, ke tó oni kɛ lɛro. 23 Abire yãin Dikiri buri
pìnɔ tò gwe. Adi ń na Yɔsuanɛ a ɔĩ à pɛ̀ḿma gɔ̃̀nɔro.

3

1 Dikiri buri pìnɔ tò gwe de à Isaraila kũ odi
Kanaanɔ bùsu zɩ̃̀ ká ń wárarɔnɔ yɔ̃ à gwao 2 de dɔ
à zɩ̃̀kana dada gbɛ̃ kũ ò zɩ̃̀kana dɔ̃ yãro pìnɔnɛ.
Buri pìnɔn dí: 3 Filisitini kína gbɛ̃nɔn sɔɔrɔnɔ kũ
Kanaanɔ pínki kũ Sidɔ̃denɔ kũ Ivi kũ ò kú Lɛbana
gukpidennɔ zaa Baali Ɛmɔ kpia ari à gɛ̀ɛ pɛ́ Lebo
Amata. 4 À ń tó de à Isarailanɔ yɔ̃ à gwao, tó
onigɔ̃ yã kũ à dìtɛ ń dizinɔnɛ Musa gãinɔ kũna.
5 Abire yãin Isarailanɔ vùtɛ Kanaanɔ tɛ́ kũ Itinɔ kũ
Amɔrinɔ kũ Pɛrizinɔ kũ Ivinɔ kũ Yebusinɔo. 6 Ò ń
nɛ́nɔgbɛ̃nɔ sɛ̀ nɔ ũ akũsɔ̃ ò ń nɛ́nɔgbɛ̃nɔ kpàzã buri
pìnɔ nɛ́gɔ̃gbɛ̃nɔa, akũ ò dò ń tãnanɔi.

Ɔtɔniɛli

7 Isarailanɔ yã kũ Dikiri yeiro kɛ̀. Dikiri ń Luda
yã sãńgu, akũ ò dò Baalii kũ Asatorɛo. 8 Akũ
Dikiri pɔ fɛ̃̀ńyĩ à ń yía Mɛsɔpɔtamia bùsu kína

Kusãrisataimua, akũ ò zɔ̀ɔ blènɛ ari wɛ̃̀ sɔraakɔ̃.
9 Kũ ò ɔ́ɔ dɔ̀ Dikirinɛ, akũ à surabarii bòńnɛ, àkũmɛ
Kalɛbu dakũna Kenazi nɛ́ Ɔtɔniɛli ũ. Àkũ mɛ́ à ń
bó. 10 Dikiri Nini sùa, akũ à yã gɔ̃̀gɔ̃ Isarailanɔnɛ
à dòńnɛ arɛ zı̃̀i gũn. Dikiri Mɛsɔpɔtamia bùsu kína
Kusãrisataimu nànɛ a ɔĩ, akũ à gbãna mɔ̀nɛ. 11 Akũ
ń bùsuu gɔ̃̀ katɛna aafia wɛ̃̀ bupla ari Kenazi nɛ́
Ɔtɔniɛli gɛ̀ɛ à gào.

Ɛudu

12 Isarailanɔ ɛ̀ra ò yã kũ Dikiri yeiro kɛ̀ dɔ, akũ
Dikiri tò Mɔabu kína Ɛgɛlɔni gbãna mɔ̀ńnɛ yã vãni
kũ ò kɛ̀ɛ pì yãi. 13 Ɛgɛlɔni Amɔninɔ kũ Amalɛkinɔ
nàawa, akũ ò sù ò lɛ̀tɛ Isarailanɔa ò wɛ̃tɛ dominalide
sì. 14 Isarailanɔ zɔ̀ɔ blè Mɔabu kína Ɛgɛlɔninɛ ari
wɛ̃̀ baro plansari. 15 Akũ ò ɔ́ɔ dɔ̀ Dikirinɛ, akũ à
surabarii bòńnɛ, àkũmɛ Gera nɛ́ Ɛudu, Biliaminu
buri ũ. Ɔzɛdemɛ. Isarailanɔ a zı̃̀ táfe bo Mɔabu
kína Ɛgɛlɔninɛ. 16 Ɛudu fɛ̃nɛ lɛ́kpaplade pì a gbã̀na
kà gã̀sãkuru do. À nà a gbáda ɔplaa a uta zĩtɛ,
17 akũ à gɛ̀ɛ à táfe bò Ɛgɛlɔninɛ. Ɛgɛlɔni sɔ̃ bi gbɛ̃
mɛ̀demɛ manamana. 18 Kũ Ɛudu kũ gbɛ̃ kũ ò táfe sɛ̀
ò gɛ̀ɛonɔ táfe bònɛ ò làka, akũ Ɛudu a gbɛ̃ pìnɔ gbàrɛ
zɛ́n. 19 Akũ à ɛ̀ra tãna kũ à kú Giligala sarɛ à sù kína
pì kĩnaa dɔ à pì: Má asiriyã vĩ mà onnɛ. Akũ kína pìi
pì: À tó mà yã ma, akũ a ìba kũ ò kú kãaonɔ bɔ̀tɛ.
20 Ɛgɛlɔni vutɛna ado kpɛ́ musu ĩampakia, akũ Ɛudu
nài à pì: Má yã kũ à bò Luda kĩnaa vĩ mà onnɛ. Kũ
kína pìi fùtɛ a gbàaa, 21 akũ Ɛudu a fɛ̃nɛ gà à wòto
a ɔpla gbádaa kũ ɔzɛo, akũ à a zɔ̃̀o a gbɛrɛa. 22 Akũ
fɛ̃nɛ pìi gɛ̃̀ a gbɛrɛn kũ a páo pínki ari à bò a kpɛ.

Ɛudu dí fɛ̃nɛ pì wotoro ari a gbɛrɛ nísi dàala. 23 Ɛudu
bò kpɛ́lɛlɛa à kpɛ́ ĩampaki pì zɛ́ tàta à mɔ̀da kɑ̃̀.
24 A bona gbɛra Ɛgɛlɔni zɪ̃̀rinɔ sù ò è ĩampaki pì
zɛ́ tatana ò kɑ̃̀, akũ ò pì: Ke àtɛn bĩnikpɛ kɛ kpɛ́
ĩampakian yá? 25 Òtɛni a dɑ̃ ari ò bídi kɛ̀. Kũ ò è
adi zɛ́ wɛ̃ńnɛro, akũ ò mɔ̀nɛ sɛ̀ ò wɛ̃̀ ò gɛ̃̀ ò ń dikiri
è wutɛna zĩtɛ gɛ̀ ũ. 26 Gɔrɔ kũ òtɛn kína dɑ̃ lɛ, Ɛudu
bàa lɛ̀ à dò tɑ̃na pìnɔi à tà Seira. 27 Kũ à kà gwe, à
tò ò kuru pɛ̀ Ɛflaimu gukpiden, akũ Isarailanɔ kìpa
kɑ̃ao kpinɔa, Ɛudu dòńnɛ arɛ. 28 À pìńnɛ: À tɛ́mai,
zaakũ Dikiri á ibɛrɛ Mɔabunɔ nàárɛ á ɔĩ. Ò tɛ̀i, akũ
ò Yoda bikũki kũ àdi gɛ́ Mɔabunɔ bùsun sì, odi we
gbɛ̃ke bikũ doro. 29 Zĩ birea ò Mɔabu gɔ̃ gbɑ̃nanɔ
dɛ̀dɛ dúbu kuri taka bà, ń gbɛ̃ke dí boro. 30 Zĩ kũ̀a
Isarailanɔ gbɑ̃na mɔ̀ Mɔabunɔnɛ, akũ ń bùsuu gɔ̃̀
katɛna aafia ari wɛ̃̀ basiikɔ̃.

Samaga

31 Ɛudu gbɛra Anata nɛ́ Samaga Filisitininɔ dɛ̀dɛ
gbɛ̃nɔn wàa aakɔ̃ kũ zùdɑ̃gooo. À Isarailanɔ sura
bà se.

4

Debora kũ Barakio

1 Kũ Ɛudu gà, Isarailanɔ ɛ̀ra ò yɑ̃ kũ Dikiri yeiro
kɛ̀ dɔ. 2 Akũ Dikiri ń yía Kanaa kína Yabĩ kũ à
vutɛna Azoa. A zɪ̃̀karinɔ gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ tɔ́n Sisera. A bɛn
Arose Goyimu. 3 À sɔ̃go mɔ̀pɔnɔ vĩ mɛ̀n wàa siikɔ̃ kũ
basɔɔroo. À gbɑ̃na mɔ̀ Isarailanɔnɛ pɑ̃sĩpɑ̃sĩ ari wɛ̃̀
baro, akũ Isarailanɔ ɔ́ɔ dɔ̀ Dikirinɛ.

4 Gɔrɔ birea nɔgbɛ̃ annabi kũ òdi pinɛ Debora,
Lapido nanɔ de Isarailanɔ yãgɔ̃gɔ̃ri ũ. 5 Àdi yã
gɔ̃gɔ̃ńnɛ a domina lí gbáru Rama kũ Bɛtɛlio dagura
Ɛflaimunɔ gukpiden. Isarailanɔ dìgɔ̃ gɛ́ a kĩnaa gwe.
6 Akũ à Abinɔamu nɛ́ Baraki kũ à kú Kɛdɛsi, Nafa-
talinɔ bùsun sìsi à pìnɛ: Dikiri Isarailanɔ Luda pì ǹ
futɛ ǹ gɛ́ Nafatalinɔ kũ Zɛbuluninɔ sɛ́ gbɛ̃nɔn dúbu
kuri ǹ gɛ́ kũńwo Tabo kpia. 7 Dikiri ni Yabĩ zɩ̃̀karinɔ
gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ Sisera gátɛ à su kãao Kisɔ̃ swai kũ a sɔ̃gonɔ
kũ a zɩ̃̀karinɔ dasidasi, gwen ani a nannɛ n ɔĩn.
8 Akũ Baraki pìnɛ: Tó ĩni gɛ́ kũmao dé, mani gɛ́.
Tó ĩni gɛ́ kũmao sɔ̃ro, mani gɛ́ro. 9 Akũ Debora
pì: Mani gɛ́ kũnwo, ama kũ n ò lɛ, adi kɛ n tɔ́ mɛ́
ani boro. Nɔgbɛ̃n Dikiri ni Sisera nanɛ a ɔĩ sà.
Akũ Debora fùtɛ à gɛ̀ɛ kãao Kɛdɛsi. 10 Akũ Baraki
Zɛbuluninɔ kũ Nafatalinɔ kàkara Kɛdɛsi, akũ à dà
zɛ́n gɛ̀sɛ kũ gbɛ̃nɔn dúbu kurii pìnɔ. Debora kú ń tɛ́.
11 Keni buri Eberu bò Keninɔ bùsun yã, à sù à
bùraa kàtɛ gbiri lí kũ à kú Zananimu gbáru Kɛdɛsi
sarɛ. Keninɔ bi Musa anzure Obabu burinɔ domɛ.
12 Ò pì Siseranɛ Abinɔamu nɛ́ Baraki gɛ̀ɛ Tabo
kpia, 13 akũ à a sɔ̃go mɔ̀pɔnɔ kàkara mɛ̀n wàa siikɔ̃
kũ basɔɔroo kũ zɩ̃̀kari kũ ò kú kãaonɔ. Bona zaa
Arose Goyimu, ò gɛ̀ɛ Kisɔ̃ swai. 14 Akũ Debora
pì Barakinɛ: Ǹ gɛ́, zaakũ gbãran Dikiri ni Sisera
nannɛ n ɔĩ. À de Dikiri dònnɛ arɛ kɔ̀ fá. Akũ Baraki
kìpa Tabo kpia kũ zɩ̃̀kari gbɛ̃nɔn dúbu kurii pìnɔ.
15 Dikiri tò Sisera kũ a sɔ̃gonɔ kũ a zɩ̃̀karinɔ fãkɔ̃a
Baraki fɛ̃nɛdanɛ, akũ Sisera bò a sɔ̃gon à bàa lɛ̀.
16 Baraki pɛ̀tɛ Sisera zɩ̃̀karinɔ kũ ń sɔ̃gonɔi ari Arose
Goyimu. Gwen à ń dɛdɛn kũ fɛ̃nɛdao ń pínki, bee
gbɛ̃ mɛ̀n do adi gɔ̃ro. 17 Akũ Sisera bàa lɛ̀ gɛ̀sɛ à gɛ̀ɛ

Keni buri Eberu nanɔ Yaɛli kuta kĩnaa, zaakũ Azo
kína Yabĩ kũ Eberu bedenɔ kɔ̃ yã mà yã. 18 Yaɛli
bò à dàalɛ à pì: Ǹ mɔ́ ǹ gɛ̃ kpɛ́n, Baa. Ǹ gɛ̃! Ǹsun
tó vĩna n kũro. Kũ à gɛ̃̀, akũ nɔgbɛ̃ pìi bɔrɔgɔ dàala,
19 akũ Sisera pìnɛ: Ími tɛni ma dɛ. Ǹ ma gba í mà
mi. Akũ à vĩ tùruu sɛ̀ à dɛ̃̀nɛ à mì, akũ à ɛ̀ra à bɔrɔgɔ
dàala. 20 Sisera pìnɛ: Ǹ zɛ kpɛ́lɛlɛa. Tó gbɛ̃ke sù à
n la à pi, gbɛ̃ke kú la yá, ǹ pinɛ, oi. 21 Kpasa'i a
sɛ̀, a gbãna làka, akũ Eberu nanɔ Yaɛli kuta káro
sɛ̀ kũ éreo à nào Siserai tɛɛnɛ, akũ à káro pìi pɛ̀ a
mì'arɛ kpadoa à pà ari à gɛ̃̀ à gɛ̀ɛ à zĩtɛ kũ̀, akũ à gà.
22 Baraki sɔ̃ àtɛn pɛ́tɛ Siserai, akũ Yaɛli bò à gɛ̀ɛ à
dàalɛ à pì: Ǹ mɔ́ mà gbɛ̃ kũ ntɛni wɛtɛ mɔnnɛ. Kũ à
gɛ̃̀ kpɛ́n, akũ à Sisera è wutɛna, à gà kũ károo pɛna
a mì'arɛ kpadoa. 23 Zĩ birea Luda Kanaa kína Yabĩ
bùsa Isarailanɔnɛ. 24 Akũ Isarailanɔ pãsĩkɛ tɛn kara
ari ò gɛ̀ɛ ò Kanaa kína Yabĩ dɛ̀o.

Akũ ń bùsuu gɔ̃̀ a laakariia ari wɛ̃̀ bupla.

6

Midiãnɔ ɔtɔ̃na Isarailanɔa

1 Isarailanɔ ɛ̀ra ò yã kũ Dikiri yeiro kɛ̀ dɔ, akũ
Dikiri ń ná Midiãnɔnɛ ń ɔĩ ari wɛ̃̀ suppla. 2 Kũ
Midiãnɔ tɛn ɔ tɔ̃ḿma, akũ Isarailanɔ utɛkinɔ kɛ̀kɛ
gukpidenɔn kũ gbɛ̀wɛɛnɔ kũ sɛ̃̀ntɛpɔrɔtuo. 3 Tó ò
pɔ́ tɔ̃̀, Midiãnɔ kũ Amalɛkinɔ kũ ifãboki kpa buri
pãndenɔ dì su ò lɛ́tɛḿmamɛ. 4 Òdi su ò bùra kátɛ
ń bùsun, akũ òdi ń burapɔnɔ yakańnɛ ari à gɛ́ pɛ́o
Gazaa. Òdi pɔ́ke tó Isarailanɔnɛro ke sã ke zù ke
zaaki. 5 Òdi su kũ ń pɔ́kãdenɔ kũ ń bizakutanɔ

dasidasi lán sutɛ̃nɔ bà. Gbɛ̃ke dìgɔ̃ mɔ́kɔ̃nɔ kũ ń
lakuminɔ lɛ́ dɔ̃ro. Òdi su ò bùsuu yakamɛ. 6 Midiãnɔ
Isarailanɔ dà takasi gũn, akũ ò wiki lɛ̀ Dikiria.
7 Kũ ò wiki lɛ̀ Dikiria Midiãnɔ yã musu lɛ, 8 akũ
Dikiri annabii bòńnɛ à pì: Makũ Dikiri Isarailanɔ
Luda ma pì ma á bó zɔ̀blen ma á bɔ́tɛ Misila. 9 Ma
á bó Misilanɔ ɔĩ kũ gbɛ̃ kũ ò ɔ tɔ̃̀áwanɔ ń pínki ma
pɛ́ḿmaárɛ, akũ ma ń bùsuu kpààwa. 10 Kũ ma pìárɛ
makũmɛ Dikiri á Luda ũ, àsun Amɔri kũ á kú ń
bùsunnɔ tãnanɔ gbagbaro, akũ a gi ma yã mai.

Dikiri Malaika bo à suna Gidiɔnwa

11 Dikiri Malaikaa sù à vùtɛ gbiri lí gbáru zaa
Ɔfla, Abiɛza buri Yoasi bɛ wɛ̃tɛ. A nɛ́ Gidiɔn tɛn
pɔ́wɛ gbɛ̃ geepi'ifɛ̃ki wɛ̀ɛn de Midiãnɔ sún a ero
yãi. 12 Kũ Dikiri Malaikaa bò à sùa, à pìnɛ: Gɔ̃
gbãna, Dikiri kú kũnwo. 13 Akũ Gidiɔn pìnɛ: Baa,
tó Dikiri kú kũoo, bɔ́yãi yã dínɔ ó lé pínkii? Daboyã
kũ ó denɔ a yã bàbawɛrɛnɔn kú mámɛɛ? Ò pì Dikiri
ó bɔ́tɛ Misila, ama tera à pã kpàwái, akũ à ó ná
Midiãnɔnɛ ń ɔĩ. 14 Akũ Dikiri arɛ dɔ̀a à pì: Ǹ gɛ́ kũ
gbãna kũ ń vĩo ǹ Isarailanɔ bo Midiãnɔ ɔĩ. À de
makũ mɛ́ ma n zĩ fá. 15 Akũ Gidiɔn a là à pì: Baa,
mani fɔ̃ mà Isarailanɔ bo deramɛɛ? Ma ɔn mɛ́ à
kĩana Manasenɔ tɛ́ akũsɔ̃ makũmɛ fíti deńla ma de
bedenɔ tɛ́. 16 Dikiri wèa à pì: Manigɔ̃ kú kũnwo, ĩni
Midiãnɔ nɛ lán gbɛ̃ mɛ̀n do bà. 17 Akũ Gidiɔn pìnɛ:
Tó ma n pɔnna lè, ǹ sèeda mɔmɛnɛ de màgɔ̃ dɔ̃ kũ
mɔkɔ̃n mɛ́ ntɛn yã o kũmao. 18 Ǹsun go laro ari mà
su. Mani sunnɛ kũ gbao mà ditɛnnɛ. Akũ à wèa à
pì: Manigɔ̃ kú la ari ǹ su.
19 Gidiɔn gɛ̀ɛ à blènɛ dɛ̀ à kɛ̀kɛ, à burodi futɛnasari
kɛ̀ kũ wísiti kiloo kuriio. À nɔ̀bɔɔ kà tãnkon à dòo

kà dò'oron à sùo gbiri lí pì gbáru gwe, akũ à dìtɛnɛ.
20 Luda Malaikaa pìnɛ: Ǹ nɔ̀bɔ kũ burodiio sɛ́ ǹ
kátɛ gbɛ̀ díkĩnaa ǹ dò kúa. Akũ à kɛ̀ lɛ. 21 Akũ
Dikiri Malaikaa gò kũ à kũnaa zɔ̃̀ nɔ̀bɔ kũ burodii
pìioa, akũ tɛ́ bò gbɛ̀ɛ pìi gũn à kũ̀ nɔ̀bɔ kũ burodii
pìiooa, akũ Dikiri Malaikaa pì dibi lɛ̀. 22 Kũ Gidiɔn
dɔ̃̀ Dikiri Malaikaamɛ, à pì: É'e! Dikiri Luda, ase n
Zĩ̀rin ma wɛ́ sìalɛ tɛ̃tɛ̃ntɛ̃ yá? 23 Akũ Dikiri pìnɛ: Ǹgɔ̃
kú aafia! Ǹsun tó vĩna n kũro. Ĩni garo. 24 Gidiɔn
Dikiri gbagbaki bò gwe, akũ à tɔ́ kpà gu pìinɛ Dikiri
Aafiade. À kú Ɔfla Abiɛza gwe ari kũ a gbãrao.

Tãna gbagbaki gboronaa

25 Zĩ birea gwãani Dikiri pìnɛ: Ǹ n de zùsa kũ à
kà wɛ̃̀ suppla kũ ǹ Baali gbagbaki kũ n de vĩ gboro
ǹ Asɛra lí kũ à zɛ a sarɛ zɔ̃ ǹ nɛ. 26 Ǹ makũ Dikiri n
Luda gbagbaki bo a zɛ́a sĩ̀sĩ díkĩna musu. Ǹ Asɛra
lí kũ n zɔ̃̀ sɛ́tɛ yàka ũ ǹ sa'opɔ kũ òdi ká tɛ́n à tɛ́ kũ
oma kũ zùu pìio. 27 Akũ Gidiɔn a zĩkɛrinɔ sɛ̀ gbɛ̃nɔn
kuri à kɛ̀ lákũ Dikiri ònɛ nà. Kũ àtɛn vĩna kɛ a de
bedenɔnɛ kũ wɛ̃tɛdenɔ yãi, adi we à kɛ̀ fãnantɛ̃ro,
sé gwãani.

28 Kũ wɛ̃tɛdenɔ fùtɛ kɔnkɔ, ò è ò Baali gbagbaki
gbòro ò Asɛra lí kũ à zɛ a sarɛ zɔ̃̀ ò nɛ̀ ò sa ò kũ zùuo
sa'oki dufu kũ ò bòoa. 29 Akũ ò kɔ̃ làla: Dí mɛ́ à kɛ̀
lɛɛ? Kũ ò dòńyĩ ò gbɛ̀kagbɛka, akũ ò mà ò pì: Yoasi
nɛ́ Gidiɔn mɛ́ à kɛ̀. 30 Akũ wɛ̃tɛdenɔ gɛ̀ɛ ò pì Yoasinɛ:
Ǹ bo kũ n nɛ́o ò a dɛ, zaakũ à Baali gbagbaki gbòro
akũsɔ̃ à Asɛra lí kũ à zɛ a sarɛ zɔ̃̀ à nɛ̀. 31 Akũ Yoasi pì
gbɛ̃ kũ ò likaainɔnɛ: Ákɔ̃nɔ mɛ́ áni yã sí Baalinɛ yá?
Ákɔ̃nɔ mɛ́ áni a bo yá? Oni gbɛ̃ kũ à yã sìnɛ dɛ ari gu

gɔ̃ gɛ́ dɔ. Tó tãnan a ũ, à gí kũ a zĩdao a gbagbaki kũ
ò gbòro yãi. 32 Zĩ birean ò tɔ́ kpà Gidiɔnnɛ Yerubaali
ò pì: Ò à tó kũ Baalio, zaakũ a gbagbakin à gbòro.

Gidiɔn sèedagbɛkana Dikiria

33 Midiãnɔ kũ Amalɛkinɔ kũ ifãboki kpa gbɛ̃
pãndenɔ kɔ̃ kàkara ń pínki ò bikũ̀ Yodaa, akũ ò bùraa
kàtɛ Yɛzɛrili guvutɛn. 34 Dikiri Nini gɛ̃̀ Gidiɔn gũn,
akũ à Abiɛzanɔ sìsi kũ kuruo de ò su ò tɛ́ai. 35 À
gbɛ̃nɔ zì̀ Manasenɔ bùsu gu sĩnda pínkia ò ń sísi se ò
su ò tɛ́ai. Akũ à gbɛ̃nɔ zì̀ Asanɔ bùsun kũ Zɛbuluninɔ
bùsuuo kũ Nafatalinɔ bùsuuo. Akũ ò sù ò kàkara
kũńwo.
36 Gidiɔn pì Ludanɛ: Tó ĩni Isarailanɔ bo ma gãi
lákũ n a lɛ́ sèmɛnɛ nà, 37 ǹ gwa, matɛn sãkã kátɛ
pɔ́wɛgbɛ̃kia. Tó plí kpà sãkã pìia ado akũsɔ̃ zĩtɛ gɔ̃̀
kori, mani dɔ̃ sà kũ ĩni Isarailanɔ bo ma gãi lákũ n ò
nà. 38 Akũ à kɛ̀ lɛ. Kũ gu dɔ̀, akũ à fùtɛ kɔnkɔkɔnkɔ à
sãkã pìi fɛ̃̀, a í ta pà. 39 Akũ Gidiɔn pì Ludanɛ: Ǹsun
pɔ fɛ̃ kũmaoro. Má ye mà yã gbɛkamma gɛ̃̀n do dɔ.
Ǹ tó mà gwa sãkãa gɛ̃̀n do dɔ. Adikĩna sà, ǹ tó plí
kpá zĩtɛa ado, sãkã gɔ̃ kori. 40 Gwãani birea Luda
kɛ̀ lɛ. Plí kpà zĩtɛa gu sĩnda pínkia, sãkã mɛ́ à gɔ̃̀ kori
ado.

7

Gidiɔn kũ a gbɛ̃nɔ zì̀blena Midiãnɔa

1 Gidiɔn kũ gbɛ̃ kũ ò kú kãaonɔ fùtɛ kɔnkɔ
káakukaaku ò gɛ̀ɛ ò bùraa kàtɛ Arodi ísɛ̃bokia.
Midiãnɔ bùra kú guvutɛn gugbãnduru kpa Mɔre
sì̀sĩgɛrɛɛi. 2 Akũ Dikiri pì Gidiɔnnɛ: Gbɛ̃ kũ ò kú
kũnwonɔ kɛ̀ dasi, mani Midiãnɔ nańnɛ ń ɔĩro. Tó

ma ń náńnɛ ń ɔĩ, oni ĩa dã ò pi ń zĩda gbãna mɛ́
à ń bó. 3 Ǹ kpàkpa kɛ gĩa ǹ pińnɛ, gbɛ̃ kũ swɛ̃̀ɛ
kɛ̃̀agu àtɛn lukaluka, ade ɛra. Akũ gbɛ̃nɔn dúbu
baro awɛɛpla ɛ̀ra, gbɛ̃nɔn dúbu kuri mɛ́ ò gɔ̃̀. 4 Akũ
Dikiri pì Gidiɔnnɛ: Ò kpɛ́ dasi ari tera. Ǹ gɛ́ kũńwo
í kĩnaa, mani ń plɛplɛnnɛ gwe. Gbɛ̃ kũ ma ònnɛ
oni gɛ́ kũnwonɔ mɛ́ oni gɛ́, gbɛ̃ kũ ma ònnɛ oni gɛ́
kũnworonɔ sɔ̃ mɛ́ oni gɔ̃. 5 Kũ à gɛ̀ɛ kũńwo í kĩnaa,
Dikiri pìnɛ: Ǹ gbɛ̃ kũ n è ò lɛ́ pɛ̀tɛ ía lán gbɛ̃ bànɔ sɛ́
kpado kũ gbɛ̃ kũ ò kùtɛ ń kosoa ò í dã̀ kũ ɔo òtɛn
minɔ. 6 Gbɛ̃ kũ ò lɛ́ pɛ̀tɛ íanɔ gbɛ̃nɔn wàa do kpɛ́
basɔɔromɛ. Gbɛ̃ kparanɔ sɔ̃ ò kùtɛ ń kosoa ò í mì.
7 Akũ Dikiri pì Gidiɔnnɛ: Mani Midiãnɔ naárɛ á ɔĩ
kũ gbɛ̃nɔn wàa do kpɛ́ basɔɔro kũ ò lɛ́ pɛ̀tɛ íanɔo sà
mà á bo. Ǹ gbɛ̃ kparanɔ gbarɛ, ń baadi tá a bɛa.
8 Akũ Gidiɔn gbɛ̃nɔn wàa do kpɛ́ basɔɔro pìnɔ sɛ̀, ò
gbɛ̃ kũ òtɛn tá bɛnɔ zànanɔ kũ ń kurunɔ sìḿma, akũ
à ń gbárɛ.

Gidiɔn kú sɩ̃̀sĩi musu, Midiãnɔ bùra kú guvutɛn
a gɛ̃i. 9 Gwã̂ani birea Dikiri yã ònɛ à pì: Ǹ futɛ ǹ
gɛ́ńyĩ ń bùran, zaakũ ma ń nánnɛ n ɔĩ. 10 Tó vĩna
tɛni n kũ ǹ gɛ́ńyĩmɛ, ǹ kipa ǹ gɛ́ lɛɛlɛ kũ n zĩkɛri
Purao 11 ǹ sã kpá yã kũ òtɛn oi. Yã pì ni n gba swɛ̃̀
de ǹ gɛ́ńyĩ ń bùran. Akũ à kìpa kũ a zĩkɛri Purao ò
nà ń bùra lɛ́i. 12 Midiãnɔ kũ Amalɛkinɔ kũ ifã̂boki
kpa gbɛ̃ pãndenɔn katɛna guvutɛn ń pínki, ò kpá lán
sutɛ̃nɔ bà. Odi fɔ̃ ò ń lakuminɔ nàroro, ò dasi lán
ísiralɛ bùsu'atɛ̃ bà.

13 Kũ Gidiɔn kà gwe, à gbɛ̃ke lè, àtɛni a nana
baba a gbɛ̃ndonɛ à pì: Ǹ nana kũ ma ò ma. Ma
è burodi bundurunna tɛn gbigiri kɛ, akũ à lɛ̀tɛ ó

bùran à sì bizakutaa, akũ kuta pìi lὲtɛ kpɛdangara à
gɔ̃̀ katɛna. 14 Akũ a gbɛ̃ndo pìi pìnɛ: Yoasi nɛ́ Gidiɔn,
Isaraila buri fɛ̃nɛdan n è gwe, adi kɛ pɔ́ pãndenlo.
Luda Midiãnɔ kũ ó bùraao nànɛ a ɔĩ pínki.

15 Kũ Gidiɔn nana pì yã mà kũ a bɔkɔtɛnaao, à
donyĩ kὲ Dikirinɛ. Akũ à ὲra Isarailanɔ bùran à pì:
À futɛ! Dikiri Midiãnɔ nàwɛrɛ ó ɔĩ. 16 À gbɛ̃nɔn wàa
do kũ basɔɔroo pìnɔ kpàatɛ gã̀ aakɔ̃, akũ à kuru kũ
lo korio kpà ń baadia. Akũ ò sɛ̃̀tɛ sɔ̀tɔsɔtɔ lo pìnɔ
gũn. 17 À pìńnɛ: Matɛn gɛ́ ari ń bùra lɛ́a. Àgɔ̃ ma
gwa. Lákũ a è ma kὲ nà, à kɛ lɛ se. 18 À lika ń bùraai
pínki. Tó makũ kũ gbɛ̃ kũ ò kú kũmaonɔ ó kuru pὲ,
à á pɔ́ pɛ́ se à wiki lɛ́ à pi: Dikiri pɔ́mɛ kũ Gidiɔnwo.
19 Gidiɔn kũ gbɛ̃nɔn basɔɔro kũ ò kú kãaonɔ kà
bùra lɛ́a lizãndo gudãkpãrinɔ kɔ̃ lilinkɛnaa gbɛra
gɔ̃̀nɔ. Akũ ò ń kuru pὲ ń pínki, ò lo kũ ò kũnanɔ
wìwi. 20 Akũ gã̀ aakɔ̃ pìnɔ baadi a kuru pὲ ò ń
lonɔ wìwi. Ò sɛ̃̀tɛnɔ kũna ɔzɛn, ò kuru kũ òtɛn pɛ́nɔ
kũna ɔplan. Akũ ò wiki lὲ ò pì: Dikiri kũ Gidiɔnwo
fɛ̃nɛdamɛ. 21 Baadi zɛ a gbὲn likana bùraai, akũ
bùradenɔ fùtɛ ò lὲkɔ̃a kũ wikio ò bàa lὲ. 22 Kũ ò kuru
mὲn wàa do kũ basɔɔronɔ pὲ lɛ, Dikiri tò bùraa pì
denɔ kɔ̃ dὲdɛ kɔ̃ tɛ̃nɛ kũ fɛ̃nɛdao. Zĩ̀karii pìnɔ bàa
lὲ ò tà Bɛtɛsita kũ Zererao ari Abɛli Mɛɔla lɛ́a Taba
kpa. 23 Ò Nafatalinɔ kũ Asanɔ sìsi kũ Manasenɔ ń
pínki, akũ ò pὲtɛ Midiãnɔi. 24 Akũ Gidiɔn gbɛ̃nɔ zĩ̀
ò gὲɛ Ɛflaimunɔ gukpiden pínki, ò pìńnɛ: À kipa à gɛ́
Midiãnɔi. À zɛ́ zɔ̃́ńnɛ Yoda bikũkinɔa ari Bɛtɛbara.
Akũ ò Ɛflaimunɔ sìsi ń pínki ò gὲɛ ò zɛ́ zɔ̃̀ńnɛ Yoda
bikũkinɔa ari Bɛtɛbara. 25 Akũ Ɛflaimunɔ Midiã
kínanɔ kũ̀ gbɛ̃nɔn pla, Orɛbu kũ Zebuo. Ò Orɛbu dὲ

gbɛ̀ɛ sarɛ, kũ òdi pi tera Orɛbu gbɛ̀ɛ. Ò Zebu dɛ̀ dɔ, gu pìn òdi pi tera Zebu geepi'ifɛ̃ki. Akũ ò ɛ̀ra ò pɛ̀ Midiãnɔa. Akũ ò kína pìnɔ mìi zɔ̃̀zɔ̃ ò gɛ̀ɛo Gidiɔnnɛ Yoda bara dire.

8

1 Ɛflaimunɔ Gidiɔn là ò pì: Bɔ́ yã mɛ́ à tò n kɛ̀wɛrɛ
lɛɛ? Kũ ntɛn gɛ́ zɩ̀ ká kũ Midiãnɔ, akũ ńdi ó sísiroo?
Akũ ò yãkete kài lɛ manamana, 2 akũ à pìńnɛ: Bɔ́n
ma kɛ̀ kũ à kà á pɔ́ ũu? Ákɔ̃nɔ Ɛflaimunɔ geepi
kɔ̃nɔwɛna mana de ókɔ̃nɔ Abiɛzanɔ geepikɛkɛnala.
3 Luda Midiã kínanɔ Orɛbu kũ Zebuoo nàárɛ á ɔĩ.
Bɔ́n ma fɔ̃ ma kɛ̀ kũ à kà á pɔ́ ũu? Kũ à òńnɛ lɛ, gbasa
ń pɔfɛ̃ kpàtɛ sà.

Zɛba kũ Zalamunao dɛdɛnaa

4 Gidiɔn kũ a gbɛ̃ gbɛ̃nɔn wàa do kũ basɔɔronɔ
kpɛ́ òtɛn pɛ́tɛ Midiãnɔi, bee kũ ń gbãna bùsa. Kũ
ò kà Yodai, akũ ò bikũ̀. 5 Akũ à pì Sukodenɔnɛ:
À ma gbɛ̃nɔ gba pɔ́ble. Ń gbãna bùsa akũsɔ̃ má
kpɛ́ matɛn pɛ́tɛ Midiã kínanɔ Zɛba kũ Zalamunaoi.
6 Akũ Suko gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃nɔ pì: Zɛba kũ Zalamunao gɛ̀
n ɔĩ kɔ̀n yá? Bɔ́n tò óni n zɩ̀karinɔ gba pɔ́blee?
7 Gidiɔn wɛ̀ḿma à pì: Zaakũ a ò lɛ, tó Dikiri Zɛba
kũ Zalamunao nàmɛnɛ ma ɔĩ, mani á kɛ yákiyaki
kũ gbáranna lɛ̀ɛo. 8 Zaa gwe à gɛ̀ɛ Pɛniɛli, akũ à wɛ́
kɛ̀ḿma lɛ dɔ. Pɛniɛlidenɔ wɛ̀a lákũ Sukodenɔ wɛ̀a
nà dɔ, 9 akũ à pìńnɛ se: Tó ma gɛ ma su aafia, mani
gudãkpãki lei díkĩna gboro.

10 Zɛba kũ Zalamunao kú Kako kũ ń zɩ̀karinɔ
gbɛ̃nɔn dúbu gɛ̃ro. Ifãboki kpa zɩ̀kari kũ ò gɔ̃̀nɔn
gwe. Ń fɛ̃nɛdadenɔ gàga gbɛ̃nɔn dúbu basuddo.
11 Gidiɔn lagatarinɔ zɛ́ sɛ̀ Nɔba kũ Yɔgbɛao ifãboki

kpa, akũ à sì zì̃karii pìnɔ tɛ́ gɔrɔ kũ ò sà̃ ń zĩda yãn.
12 Midiã kína pìnɔ Zɛba kũ Zalamunao bàa lɛ̀, akũ à
pɛ̀tɛńyĩ à ń kũkũ, akũ à tò ń zì̃karinɔ lɛ̀kɔ̃a ń pínki.

13 Kũ Yoasi nɛ́ Gidiɔn bò zì̃lan àtɛn su, à bɔ̀tɛ Ɛrɛsi
Gbɛ̀kpakotozɛn, 14 akũ à Suko kɛfɛnna ke kù̃ à a làla
yãi, akũ kɛfɛnna pì Suko gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃nɔ tɔ́ kɛ̀̃nɛ takadan
gbɛ̃nɔn baaakɔ̃ akuri awɛɛsuppla. 15 Akũ Gidiɔn
gɛ̀ɛ à Sukodenɔ lè à pì: Zɛba kũ Zalamunaon dí. A
ma lalandii kɛ̀ yã a pì, Zɛba kũ Zalamunao dí gɛ̃
ma ɔĩ kɔ̀ro. Áni fɔ̃ à ma gbɛ̃ kũ ń gbãna bùsanɔ gba
pɔ́blero. 16 Akũ à wɛ̃tɛ pì gbɛ̃ zɔ̃kɔ̃ɔ pìnɔ kù̃kũ à ń kɛ́
yákiyaki kũ gbáranna lɛ̀ɛo, ò dɔ̀̃. 17 Akũ à gɛ̀ɛ à Pɛniɛli
gudã̀kpã̀ki lei gbòro à wɛ̃tɛ gɔ̃gbɛ̃nɔ dɛ̀dɛ.

18 Akũ à Zɛba kũ Zalamunao là à pì: Gbɛ̃ kũ a ń
dɛdɛ Tabonɔn de deramɛɛ? Ò wèa ò pì: Ò de lán
n bàmɛ, ń bona de lán kínanɛnɔ bà. 19 Akũ Gidiɔn
pìńnɛ: Ma vì̃ni dadokɔ̃nɔdenɔn gwe. Tó a ń tó yã, kũ
Dikirio mani á dɛdɛro. 20 Akũ à pì a daudu Yɛtanɛ:
Ǹ futɛ ǹ ń dɛdɛ. Nɛ́ pì dí a fɛ̃nɛda wotoro, vĩna a kù̃,
zaakũ nɛ́ fítinnamɛ. 21 Akũ Zɛba kũ Zalamunao pì:
Ǹ futɛ ǹ ó dɛdɛ n zĩda. Baadi kũ a gbãnaomɛ. Akũ
Gidiɔn fùtɛ à ń dɛdɛ à mɔ̀zã kũ ò dada ń lakuminɔ
wakaanɔ bɔ̀tɛ.

22 Isarailanɔ pì Gidiɔnnɛ: Ǹ gɔ̃ ó mìde ũ kũ n
burinɔ. Zaakũ mɔkɔ̃n mɛ́ n ó bó Midiãnɔ ɔĩ. 23 Akũ
Gidiɔn pìńnɛ: Mani gɔ̃ á mìde ũro, bee ma nɛ́.
Dikirimɛ á kína ũ. 24 Akũ à ɛ̀ra à pìńnɛ: Matɛn wɛ́
kɛáwa: Á baadi pɔ́sã kũ à sìḿma kpáma mɛ̀n dodo.
Midiãnɔ dìgɔ̃ wura pɔ́sã dana, zaakũ Sumaila
burinɔmɛ. 25 Ò pìnɛ: Óni kpámma kũ nɛ̀sɛɛo do.
Ò biza kpàtɛ, akũ baadi pɔ́sã kũ à sìḿmanɔ dàn

mɛ̀n dodo. 26 Wura pɔ́sã kũ à gbɛ̀kaḿma pìnɔ
tìkisii kà kiloo baro, mɔ̀zãnɔ kũ pɔ́sãnɔ kũ arukĩmba
tɛ̃ra kũ Midiã kínanɔ dananɔ kũ mɔ̀zã kũ ò dada ń
lakuminɔ wakaaanɔ baasi. 27 Akũ à pì màsokɛbɔ
ũ à pɛ̀tɛ a bɛ wɛ̃tɛn zaa Ɔfla. Akũ Isarailanɔ pãpã
kɛ̀ ò dòi ń pínki, akũ à gɔ̃̀ tankutɛ ũ Gidiɔnnɛ kũ a
bedenɔo.
28 Lɛn Isarailanɔ Midiãnɔ gbãna bùsa lɛ. Midiãnɔ
dí le ò mìi bò doro. Akũ Isarailanɔ bùsu gɔ̃̀ katɛna
aafia Gidiɔn gɔrɔ ari wɛ̃̀ bupla.

Gidiɔn ganaa

29 Yoasi nɛ́ Gidiɔn gɛ̀ɛ à vùtɛ a bɛa. 30 A nɛ́gɔ̃gbɛ̃
kũ à ń ínɔ gbɛ̃nɔn baaakɔ̃ akurimɛ, zaakũ a nɔnɔn
dasi. 31 À nɔpose vĩ dɔ zaa Sɛkɛmu kũ à nɛ́gɔ̃gbɛ̃ ì
kãao, akũ ò tɔ́ kpànɛ Abimɛlɛki. 32 Yoasi nɛ́ Gidiɔn
gà a wɛ̃̀managɔrɔa, akũ ò a mira kpàkũsũ kũ a de
pɔ́o zaa Ɔfla Abiɛza.
33 Kũ Gidiɔn gà gɔ̃̀nɔ, akũ Isarailanɔ ɛ̀ra ò pãpã kɛ̀
ò dò Baalii. Akũ ò tãna kũ òdi pi Baalibakakukũoo
pɛ̀tɛ ń dikiri ũ, 34 akũ Dikiri ń Luda kũ à ń bó ń ibɛrɛ
kũ ò likańyĩ kpa sĩnda pínkianɔ ɔĩ yã sɛ̃̀ńgu. 35 Odi
gbɛ̃kɛ kɛ Gidiɔn kũ òdi pinɛ dɔ Yerubaali bedenɔnɛ
yã mana kũ à kɛ̀ńnɛ pínki musuro.

13

Samusi inaa

1 Isarailanɔ ɛ̀ra ò yã kũ Dikiri yeiro kɛ̀ dɔ, akũ
Dikiri ń ná Filisitininɔnɛ ń ɔĩ ari wɛ̃̀ bupla. 2 Gɔ̃gbɛ̃
ke kú Zɔra, Dã burimɛ, a tɔ́n Manɔa. A nanɔ bi
paramɛ, adi nɛ́ iro. 3 Dikiri Malaikaa bò à sù nɔgbɛ̃
pìia à pì: Ǹ ma! Paramɛ n ũ, ńdi nɛ́ iro, ama ĩni nɔ̀

sí ǹ nɛ́ i gɔ̃gbɛ̃ ũ. 4 Ǹ laakari kɛ! Ǹsun wɛ̃ ke í gbãna
ke miro. Ǹsun tɛ̃̀ ke blero. 5 Ĩni nɔ̀ sí ǹ nɛ́ i gɔ̃gbɛ̃
ũ. Gɛ̃ sún na nɛ́ pìi mìiaro, zaakũ anigɔ̃ de Luda pɔ́
ũmɛ zaa a igɔrɔ. Àkũ mɛ́ ani na Isarailanɔ bonaaa
Filisitininɔ ɔĩ.

6 Akũ nɔgbɛ̃ pìi gɛ̀ɛ à ò a zãnɛ à pì: Luda gbɛ̃ke
sù ma kĩnaa. Tó n a è, à de lán Luda Malaikaa bà
à naasi vĩ manamana. Mádi a la tó mámɛ à bònlo,
akũsɔ̃ adi a tɔ́ omɛnɛro. 7 À pìmɛnɛ mani nɔ̀ sí mà
nɛ́ i gɔ̃gbɛ̃ ũ. À pìmɛnɛ màsun wɛ̃ ke í gbãna ke miro,
akũ dɔ màsun tɛ̃̀ ke blero, zaakũ nɛ́ pì nigɔ̃ de Luda
pɔ́ ũmɛ zaa a ina gɔrɔ ari a wɛ̃̀ndi lɛ́n. 8 Akũ Manɔa
wɛ́ kɛ̀ Dikiria à pì: N yã nna Dikiri! Ǹ tó gbɛ̃ kũ n
zɩ̃̀ ɛra à su dɔ à yã kũ óni kɛ kũ nɛ́ pìio a inaa gbɛra
dawɛrɛ. 9 Luda Manɔa yã mà, akũ Luda Malaikaa
pìi ɛ̀ra à sù nɔgbɛ̃ pìia gɔrɔ kũ à kú bura. A zã Manɔa
kú kãao gwero, 10 akũ à kɛ̀ likalika à bàa lɛ̀ à gɛ̀ɛ à
ònɛ à pì: Gɔ̃gbɛ̃ kũ à bò à sùma zĩ kũ̀a kũ̀ dí dɔee!
11 Manɔa fùtɛ à tɛ̀ a nanɔi. Kũ à kà gɔ̃gbɛ̃ pì kĩnaa,
à a là à pì: Mɔkɔ̃n mɛ́ n yã ò kũ ma nanɔo yá? À
wèa à pì: Makũmɛ! 12 Akũ Manɔa a là à pì: Tó n yã
pìi pàpa, nɛ́ pì nigɔ̃ de deramɛɛ? Bɔ́ zĩn anigɔ̃ kɛɛ?
13 Dikiri Malaikaa wèa à pì: N nanɔ gɔ̃ yã kũ ma ònɛ
kũna pínki. 14 Àsun geepi lí pɔ́ke blero. Àsun wɛ̃ ke
í gbãna ke miro. Àsun tɛ̃̀ ke blero. Àgɔ̃ yã kũ ma
dìtɛnɛ kũna pínki. 15 Akũ Manɔa pìnɛ: N yã nna, ǹ
zɛ gĩa ari ò blènɛ bɔ̀rɔ kɛkɛnnɛ. 16 Dikiri Malaikaa
wèa à pì: Bee tó ma gɔ̃ la, mani n pɔ́ke blero. Tó
n sa'opɔ kũ òdi ká tɛ́n à tɛ́ kũ soru kɛ̀, ǹ o Dikiria.
Manɔa dí dɔ̃ kũ Dikiri Malaikaamɛro, 17 akũ à a là
à pì: N tɔ́n deramɛɛ? Tó yã kũ n òo pìi kɛ̀, óni sáabu

kɛnnɛ. 18 Dikiri Malaikaa wèa à pì: Bɔ́yãin ntɛni ma
tɔ́ gbɛkaa? Tɔ́ bonsarɛmɛ. 19 Akũ Manɔa blènɛ bɔ̀rɔɔ
kũ̀ à flawaa sɛ̀ à Dikiri gbàgbao gbɛ̀ ke musu. Kũ
Manɔa kũ a nanɔo tɛn gwa, akũ Dikiri yãbonsarɛ
kɛ̀ 20 à tò tɛ́ bò sa'oki pìn à fùtɛ musu, akũ Dikiri
Malaikaa fùtɛ tɛ́vuraa pìi gũn à tà musu. Kũ Manɔa
kũ a nanɔo è lɛ, akũ ò wùtɛ nɛ̀sɛlɛ kutɛna.
21 Dikiri Malaika dí ɛra à sù Manɔa kũ a nanɔooa
doro, akũ Manɔa dɔ̃̀ sà kũ Dikiri Malaikaamɛ.
22 Manɔa pì a nanɔnɛ: O gan yee! Zaakũ o Luda è
kũ wɛ́o. 23 Akũ a nanɔ pìnɛ: Tó Dikiri ye à ó dɛmɛ,
de adi sa kũ o òa kũ flawaao síro, de adi yã dínɔ
owɛrɛro, akũsɔ̃ adi yã pì mɔwɛrɛro.
24 Nɔgbɛ̃ pì nɛ́ ì gɔ̃gbɛ̃ ũ, akũ à tɔ́ kpànɛ Samusi. Nɛ́
pì zɔ̃kɔ̃ kũ̀, akũsɔ̃ Dikiri arubarikaa dànɛ. 25 Dikiri
Nini nà zĩkɛnaaa a gũn gɔrɔ kũ à kú Dãnɔ buran,
Zɔra dagura kũ Ɛsɛtaoluo.

14

Samusi nɔsɛna Filisitininɔ tɛ́

1 Samusi gɛ̀ɛ Timina, akũ à Filisitini nɛ́nɔkpare
ke è gwe. 2 Kũ à sù, akũ à pì a de kũ a daonɛ:
Ma Filisitini nɛ́nɔkpare ke è zaa Timina. À gɛ́ à a
wɛtɛmɛnɛ mà sɛ́ nɔ ũ. 3 Akũ a de kũ a dao pìnɛ: Nɔ
kú n danɛnɔ ke n burinɔ tɛ́nloo? Akũ ĩni gɛ́ ǹ nɔ sɛ́
Filisitini gyɔfɔrɔdenɔ tɛ́ yá? Akũ Samusi pì a denɛ:
Ǹ gɛ́ ǹ a wɛtɛmɛnɛ dé, zaakũ nɔkpare pìn má yei.
4 A de kũ a dao dí dɔ̃ kũ yã pìi bò Dikiri kĩnaanlo,
zaakũ Dikiri tɛn zɛ́ wɛtɛ à yã mɔ Filisitininɔnɛmɛ.
Gɔrɔ birea Filisitininɔ mɛ́ òtɛn kí ble Isarailanɔa.
5 Akũ Samusi tɛn gɛ́ Timina kũ a deo kũ a dao. Kũ
ò kà Timina geepi bura, músunɛ bɔ̀rɔɔ bò Samusii

àtɛn pũtã. 6 Dikiri Nini sùa, akũ à músuu pìi kũ̀ à
kɛ̃̀kɔ̃rɛ lákũ blènɛ bɔ̀rɔɔn à kɛ̃̀kɔ̃rɛ bà. À pɔ́ke kũna a
ɔĩ sɔ̃ro. Adi yã kũ à kɛ̀ɛ pì o a de ke a danɛro. 7 Akũ
à gɛ̀ɛ à yã ò kũ nɔkpare pìio, nɔkpare pì sɔ̃ à kɛ̀nɛ
mana.
8 Kũ à gɔrɔ pla kɛ̀, à fùtɛ àtɛn gɛ́ nɔ pì sɛ́, akũ à lìtɛ
à gɛ̀ɛ músu gɛ̀ɛ pì gwa. Akũ à è zɔ́nɔ sàa dɔ̀ a gɛ̀ɛa ari
ò í kɛ̀. 9 Akũ à ɔ dàn à a sàa gà à wòto àtɛn ble, akũ
àtɛn táo. Kũ à kà a de kũ a dao kĩnaa, à lìńnɛ ò blè,
ama adi ońnɛ kũ a bò músu gɛ̀ɛ gũmmɛro.

Samusi gara kutu dana Filisitininɔnɛ

10 A de gɛ̀ɛ nɔkpare pì kĩnaa, akũ Samusi pɔnna
pɔ́ble kɛ̀ńnɛ lákũ nɔsɛrii dì kɛ nà. 11 Kũ à sù,
ò kɛfɛnnanɔ sìsi gbɛ̃nɔn baraakuri ògɔ̃ kú kãao.
12 Akũ Samusi pìńnɛ: Má gara kutu ke vĩ mà daárɛ.
Ari pɔ́blena gɔrɔ suppla dí gɛ́ papao, tó a fɔ̃ à gara
pìi bòmɛnɛ, mani biza kpááwa pi baraakuri kũ utao
waka baraakuri. 13 Tó ádi fɔ̃ à bòmɛnɛ sɔ̃ro, ákɔ̃nɔ
mɛ́ áni biza pi baraakuri kũ uta waka baraakuriio
kpáma. Akũ ò pìnɛ: Ǹ ǹ gara pì dawɛrɛ ò ma. 14 À
pìńnɛ:
Pɔ́ble bò pɔ́sorii gũn,
pɔ́ nna bò pɔ́ gbãna gũn.
Akũ odi fɔ̃ ò gara pìi bòro ari gɔrɔ aakɔ̃. 15 A
gɔrɔ siikɔ̃dea ò pì Samusi nanɔnɛ: Ǹ ɔ̃ndɔ̃ kɛ n
zãnɛ à gara pì bowɛrɛ. Tó lɛnlo, óni n kpata kũ
n de bedenɔo. Ase a ó sísi de à ó pɔ́nɔ síwámɛɛ?
16 Akũ Samusi nanɔ tɛn ɔ́ɔ dɔnɛ à pì: N zãmagu!
Ń yemairo! N gara ke dà ma gbɛ̃nɔnɛ, akũsɔ̃ ńdi a
bona omɛnɛro. Akũ à pìnɛ: Mádi o ma de ke ma
danɛro. Bɔ́ mɛ́ à tò mani onnɛɛ? 17 Àtɛn ɔ́ɔ dɔnɛ ari
gɔrɔ suppla pìi gɛ̀ɛ à pàpao. A gɔrɔ suppladе pìn akũ

Samusi gara pìi bònɛ kũ à nàkaraa yãi, akũ a nɔ pìi
gɛ̀ɛ à ò a gbɛ̃nɔnɛ. 18 A gɔrɔ suppladea ari ifãntɛ̃ gɔ̃
gɛ́ gɛ̃ kpɛ́n wɛ̃tɛ pìi kɛfɛnnanɔ pìnɛ:
Bɔ́ nna mɛ́ à de zɔ́laa?
Bɔ́ gbãna mɛ́ à de músulaa?
Akũ Samusi pìńnɛ: Tó adi kɛ a bú wì kũ ma
zùnunuoro, de ádi fɔ̃ a ma gara pì bòro. 19 Dikiri
Nini sùa, akũ à gɛ̀ɛ Asakɛlɔni à gɔ̃gbɛ̃nɔ dɛ̀dɛ gbɛ̃nɔn
baraakuri à ń pɔ́kasanɔ bòbońma, akũ à gɛ̀ɛ à kpà
gbɛ̃ kũ ò a gara pì bònɛnɔa. Akũ à pɔ fɛ̃̀ à tà a de bɛa.
20 Akũ ò Samusi nɔ pìi kũ̀ ò kpà a gbɛ̃nna kũ à zɛ̀ a
sarɛa nɔ pì sɛ́gɔrɔa.

15

Samusi tɛ́sɔ̃na Filisitininɔ buraa

1 Kũ à kɛ̀ gɔrɔ pla, burapɔnɔ kɛkɛgɔrɔ kà, akũ
Samusi blènɛ bɔ̀rɔɔ kũ̀ à gɛ̀ɛ a nɔ pì gwao. À pì: Má
ye mà gɛ̃ ma nanɔi kpɛ́n. Akũ a nɔ pì de dí a gba
zɛ́ro 2 à pì: Matɛn da n yeimɛro, akũ ma a kpà n
gbɛ̃nnaa. A dakũna mana deala. Ǹ a sɛ́ a gɛ̃nɛ ũ.
3 Samusi pìńnɛ: Tó ma yã vãni kɛ̀ á Filisitininɔnɛ
sà, manigɔ̃ taari vĩ doro.

4 Samusi gɛ̀ɛ à gbɛ̃gbonnɔ kũ̀kũ wàa do kũ
basɔɔroo, akũ à sɛ̃̀ɛ yĩ̀yĩ térereterere. À gbɛ̃gbon pìnɔ
vlã yĩ̀yĩkɔ̃a plapla, akũ à sɛ̃̀ɛ pìi yĩ̀yĩ ń vlã pìnɔa. 5 À
tɛ́ nà sɛ̃̀ɛ pìnɔa, akũ à gbɛ̃gbon pìnɔ gbàrɛ Filisitininɔ
bura. Ń pɔ́wɛnɔ tɛ́ kũ̀ pínki kũ ń pɔ́wɛ gbànɔ kũ ń
geepi búnɔ kũ ń kùkpɛnɔ pínki. 6 Akũ Filisitininɔ pì:
Dí mɛ́ à yã dí taka kɛ̀wɛrɛɛ? Akũ ò pì: Samusimɛ,
Timina gbɛ̃ anzuree. A anzuree pì a nɔ sìamɛ, akũ
à kpà a gbɛ̃nnaa. Akũ Filisitininɔ gɛ̀ɛ ò tɛ́ sɔ̃̀ nɔ

pìia kũ a deo. 7 Samusi pìńnɛ: Zaakũ a kɛ̀ lɛ, mani
kámma boro ari ma gɛ fĩna booáwa. 8 À sì ń tɛ́ à ń
kɛ́ dúgudugu, ń dɛdɛnaa pì gɛ̃̀ onala, akũ à gɛ̀ɛ à vùtɛ
Etamu gbɛ̀wɛɛn.

Filisitininɔ dɛdɛna kũ zaaki gɛrɛwao

9 Filisitininɔ gɛ̀ɛ ò bùraa kàtɛ Yudanɔ bùsun, ò
dàgula ari Gɛrɛwa sarɛ. 10 Akũ Yudanɔ ń lá ò pì:
Bɔ́yãi a suwái kũ zĩ̀ioo? Akũ ò pì: O su ò Samusi
kũmɛ, de ò kɛnɛ lákũ à kɛ̀wɛrɛ nà. 11 Akũ Yudanɔ
gbɛ̃nɔn dúbu aakɔ̃nɔ gɛ̀ɛ Etamu gbɛ̀wɛɛ kĩnaa ò pì
Samusinɛ: Ń dɔ̃ kũ Filisitininɔ mɛ́ òtɛn kí blewároo?
Bɔ́ yãn n kɛ̀wɛrɛ gwee? À wèḿma à pì: Pɔ́ kũ ò
kɛ̀mɛnɛn ma kɛ̀ńnɛ. 12 Akũ ò pì: O su ò n yĩ ò n
kpáḿma. Akũ Samusi pì: À la damɛnɛ kũ áni ma
dɛ á zĩdaro. 13 Akũ ò pìnɛ: Oi! Óni n dɛro. Óni n yĩ
kũ bàaomɛ ò n nańnɛ ń ɔĩ. Akũ ò a yĩ̀ kũ bà dufuo
mɛ̀n pla ò bò kãao gbɛ̀wɛɛɛ pìi gũn. 14 Kũ ò kà kãao
Gɛrɛwa, akũ Filisitininɔ sù ò daalɛ, òtɛn wiki lɛ́a.
Dikiri Nini sù Samusia, akũ bà kũ ò a yĩ̀o a ɔnɔa
mùna kũ̀, akũ bàa pìnɔ zɔ̃̀zɔ̃kɔ̃rɛ a ɔa. 15 À zaaki gɛ̀
dufu gɛrɛwa è, akũ à nàtɛ à sɛ̀ à gbɛ̃nɔn wàa sɔɔrɔnɔ
dɛ̀dɛo. 16 Samusi pì:

Zaaki gɛrɛwan ma gbɛ̃nɔn wàa sɔɔrɔnɔ dɛ̀dɛo,
zaaki gɛrɛwan ma ń tɔ̃tɔ̃kɔ̃ao.

17 Kũ à yã pìi ò à làka, akũ à gɛrɛwa pìi zùkũna. Akũ
ò tɔ́ kpà gu pìinɛ Gɛrɛwa Sĩ̀sĩi.

18 Ími a kũ̀ gbãna, akũ à ɔ́ɔ dɔ̀ Dikirinɛ à pì: N
tò makũ n zɔ̀bleri ma zĩ̀i blè manamana, akũ ń
ye mà ga kũ ímio mà lɛ́tɛ Filisitini gyɔfɔrɔdenɔ ɔĩ
yá? 19 Luda Gɛrɛwa guwɛɛ lòkotoo pàra, akũ í bòn.

Samusi mì, akũ a wɛ̃̀ndii sù à gbãna lè. Abire
yãin òdi gu pì sísi Ɛnakore. À kú Gɛrɛwa ari kũ a
gbãrao. 20 Samusi yã gɔ̃̀gɔ̃ Isarailanɔnɛ ari wɛ̃̀ baro
Filisitininɔ kíblemmanagɔrɔ.

16

Samusi Gaza gɛ̃ki gbà gboronaa

1 Samusi gɛ̀ɛ Gaza à karua ke è gwe, akũ à gɛ̃̀ à
wutɛ kãao. 2 Ò pì Gazadenɔnɛ: Samusi kú la. Akũ
ò lìka zɔ̃̀ gu pìii, òtɛni a dã wɛ̃tɛ gɛ̃kia gwãani. Ò yì̃tɛ
gwãani pìia ò pì: Tó gu dɔ̀, óni a dɛmɛ. 3 Samusi
wùtɛ gwe ari lizãndo, akũ à fùtɛ à gɛ̀ɛ à wɛ̃tɛ gɛ̃ki
gbàa kũ̀ kũ a lípɛtɛna mɛ̀n planɔ à gà à wò kũ a
gbãngao lɛɛlɛ. À dà a gɛ̃̀n à gɛ̀ɛ à zùkũna sì̃sĩ kũ à
arɛ dɔ Ɛblɔnua musu.

Samusi kũ Dɛlilao

4 Abire gbɛra Samusi yè nɔgbɛ̃ kei zaa Sɔrɛki
guvutɛn, a tɔ́n Dɛlila. 5 Akũ Filisitini kínanɔ gɛ̀ɛ ò
nɔgbɛ̃ pìi lè ò pìnɛ: Ǹ ɔ̃ndɔ̃ kpátɛi de ǹ le ǹ a gbãna
zɔ̃kɔ̃ɔ pìi asiri dɔ̃ kũ lákũ óni kɛ nà ò gbãna mɔnɛo.
Tó o a yì̃ bàao o a gbãna bùsa, ó baadi ni n gba
andurufu ɔgɔ mɛ̀n wàa sɔɔro kũ basɔɔroo. 6 Akũ
Dɛlila pì Samusinɛ: Ǹ ń gbãna zɔ̃kɔ̃ɔ asiri omɛnɛ kũ
deran oni kɛ nà ò n yĩ kũ bàao ò n gbãna busao. 7 À
wèa à pì: Tó ò ma yĩ kũ kyã yĩda mɛ̀n supplao, abire
mɛ́ ani ma busa màgɔ̃ de lán baadi bà. 8 Filisitini
kínanɔ sù Dɛlilanɛ kũ kyã yĩda kũ adi kori kɛroo
mɛ̀n suppla, akũ à a yì̃o. 9 A kũ̀rinɔn utɛna kpɛ́nɛn,
akũ Dɛlila pì Samusinɛ: Samusi! Filisitininɔn zɛ la

díee! Akũ à kyã pìnɔ kɛ̃̀kɛ̃ lán bà mùkumukuu bà, odi
a gbãna asiri dɔ̃ro.

10 Akũ Dɛlila pìnɛ: Ntɛni ma lalandi kɛ, ntɛn ɛ́kɛ
tomɛnɛmɛ. Ǹ omɛnɛ sà lákũ oni n yĩ nà. 11 Akũ à
pìnɛ: Tó ò ma yĩ kũ bà gbìgiri dufu kũ odi zĩ kɛo
kɔ̀ro, ani ma busa màgɔ̃ de lán baadi bà. 12 Akũ
Dɛlila bàa pìi sɛ̀ à a yɔ̃̀o. A kũ̀rinɔn utɛna kpɛ́nɛn,
akũ à pì: Samusi! Filisitininɔn zɛ la díee! Akũ
Samusi bà kũ à dɔ a ɔaa pìi kɛ̃̀kɛ̃ lán buu bàa bà.
13 Dɛlila pìnɛ: Ntɛni ma lalandi kɛ ari tera. Ntɛn ɛ́kɛ
tomɛnɛ. Ǹ omɛnɛ sà lákũ oni n yĩ nà? Akũ à pìnɛ:
Tó n ma mìkã gbã̀na mɛ̀n supplanɔ kũ̀ n dà àsan n
tã̀ lán gòdoo bà, tó n káro pɛ̀a, mani busa màgɔ̃ de
lán baadi bà. Dɛlila tò i a sɛ̀, akũ à a mìkã gbã̀na
mɛ̀n suppla pìnɔ kũ̀ à tã̀ lán gòdoo bà 14 à káro pɛ̀a.
Akũ à pì: Samusi! Filisitininɔn zɛ la díee! Akũ à vù
à àsaa pìi gà à wò kũ a mìkão.

15 Dɛlila ɛ̀ra à pìnɛ dɔ: Ndìgɔ̃ pi ń yemai, akũsɔ̃ ndì
ma náani kɛroo? N ma lalandii kɛ̀ à kà gɛ̃̀n aakɔ̃. Ńdi
n gbãna zɔ̃kɔ̃ɔ asiri omɛnɛro. 16 Lɛn àdigɔ̃ nakaraa
lɛ kũ yã pìi takao lakanaa sari. Àtɛni a zĩda yɔ́yɔnɛ
ari à gɛ̀ɛ à fù mɛnaa à ye à ga. 17 Akũ à yã kũ à kú
a swɛ̃̀n ònɛ pínki sà à pì: Gɛ̃ dí na ma mìia zikiro,
zaakũ ò ma kɛ Luda pɔ́ ũmɛ. Tó ò ma mìi bò, ma
gbãna ni bo ma gũn, mani busa màgɔ̃ de lán baadi
bà. 18 Kũ Dɛlila è à yã kũ à kú a swɛ̃̀n òarɛ pínki, akũ
à lɛ́gbãzã kɛ̀ Filisitini kínanɔnɛ à pì: À ɛra à su gɛ̃̀n
do dɔ, zaakũ à a sĩnda pínki òmɛnɛ sà. Akũ ò ɛ̀ra ò sù
a kĩnaa, ò andurufuu pì kũna. 19 Dɛlila tò i Samusi
sɛ̀ a gbála, akũ à gɔ̃gbɛ̃ ke sìsi. À a mìkã gbã̀na mɛ̀n

suppla pìnɔ bò, akũ à nà busanaaa a gbãna pìi bò.
20 Dɛlila pì: Samusi! Filisitininɔn zɛ la díee! Akũ
à vù àtɛn da áni kɛ lán yã bà à a zĩda bomɛ. À dɔ̃
kũ Dikiri a tonlo. 21 Akũ Filisitininɔ a kṹ, ò a wɛ́nɔ
bòbo, akũ ò gɛ̀ɛ kãao Gaza. Ò mɔ̀gotɛ̃ kpàtii kpànɛ,
akũ ò a dà àtɛn wísi lɔ́ kpɛ́siran. 22 A mìkã pìi ɛ̀ra à
nà kunaa dɔ a bonaa gbɛra.

Samusi ganaa

23 Filisitini kínanɔ kɔ̃ kàkara de ò ń tãna Dagɔni
gbagba, akũ òtɛn pɔnna kɛ ò pì: Ó tãna ó ibɛrɛ
Samusi nàwɛrɛ ó ɔĩ. 24 Kũ Filisitininɔ a è, ò ń tãna
sáabu kpà ò pì:

Ó ibɛrɛ ó bùsuu dɛ̀,
à ó gbɛ̃nɔ dɛ̀dɛ dúgudugu,
akũ ó tãna a nàwɛrɛ ó ɔĩ.

25 Lákũ ń pɔ kɛ̀ nna nà, ò pì: À Samusi sísi à fàai pɔ́
kɛwɛrɛ. Akũ ò a bò kpɛ́siran à yáadɔyã kɛ̀ńnɛ.
Kũ ò a zɛ̀ kpɛ́ gbɛ̀gbanɔ dagura, 26 à pì kɛfɛnna kũ
à a ɔ kũnaanɛ: Ǹ gɛ́ kũmao gbɛ̀gba kũ ò kpɛ́ kũnanɔ
sarɛ de mà ɔ nanaa mà gbãna lea. 27 Tãnakpɛ pìi pà,
gɔ̃gbɛ̃nɔ kũ nɔgbɛ̃nɔn kú gwe kũ Filisitini kínanɔ ń
pínki. Gbɛ̃ kũ ò kú kpɛ́ pìi musu kà gbɛ̃nɔn wàa gɛ̃ro,
kũ ò sù Samusi fàai gwa.
28 Samusi wɛ́ kɛ̀ Dikiria à pì: Dikiri Luda, ǹ tó
ma yã dɔngu. Luda, ǹ ma gba gbãna gɛ̃̀n do dɔ
de mà fĩna boo Filisitininɔa ma wɛ́ mɛ̀n pla yã
musu. 29 À ɔ nàna gbɛ̀gba mɛ̀n pla kũ ò kpɛ́ pì kũna
guraguranɔa, a ɔpla kú a doa a ɔzɛ kú a doa dɔ.
30 À pì: Ǹ tó mà ga kũ Filisitininɔo! À kutuu kɛ̀,
akũ à ɔ yìpaa kũ gbãnao, akũ kpɛ́ pìi gbòro à sì
Filisitini kínanɔa kũ gbɛ̃ kũ ò kú a gũnnɔ ń pínki.

Gbɛ̃ kũ Samusi ń dɛdɛ a gagɔrɔanɔn dasi de gbɛ̃ kũ
à ń dɛdɛ gɔrɔ kũ à kú kũ wɛ̃̀ndiiola. 31 A dakũnanɔ
kũ a de bedenɔ sù ń pínki ò a gɛ̀ɛ sɛ̀ ò tào, akũ ò a
mira kpàkũsũ kũ a de Manɔa pɔ́o, Zɔra kũ Ɛsɛtaoluo
dagura. À yã gɔ̃̀gɔ̃ Isarailanɔnɛ ari wɛ̃̀ baro.

Luda yā̃ takada kū̃ Bisā̃ yā̃o
Portions of the Holy Bible in the Busa language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisā̃ (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3